

Økonomi
*Penga eller
singellivet?*

Samlivsbrudd er dyrt! Lar vi pengene styre valgene våre?

TEKST: Aasa Christine Stoltz FOTO: Shutterstock

Norske kvinner tar i dag høyere utdanning på lik linje med menn, og de fleste har en yrkeskarriere. Dermed er kvinner betydelig bedre økonomisk stilt i dag enn for bare 20 år siden. Men til tross for denne positive utviklingen:

– Kvinner er mer utsatt for negative økonomiske konsekvenser av skilsmisse enn menn, fastslår Frode Thuen, samlivsterapeut og professor ved Høgskolen i Bergen.

Et brudd vil ofte innebære at huset må selges og verdiene deles. Det kan bety en kraftig redusert levestandard for begge parter og en stor omstilling. Thuen driver en privatpraksis, og blant klientene hans er ofte par der begge parter er i jobb. Til tross for dette sier han at det er kvinnene som rammes hardest økonomisk i en slik omstilling.

– Omstillingen er større for kvinner fordi de som regel tjener mindre enn menn, sier Thuen.

ØKONOMISK USIKRE TIDER

I forbindelse med finanskrisen i 2008 var det mange som trakk fram økonomisk usikkerhet i samtaler hos Thuen, som en grunn til å bli i ekteskapet.

– Det var en del som eksplisitt sa at slik den økonomiske situasjonen er i dag, så kan vi ikke skille oss. Jeg hører ikke dette like tydelig i dagens situasjon, men det er klart at utsikter til dårlig økonomi er noe som gjør at en skilsmisse sitter lenger inne for en del, sier han.

Ifølge Thune er det spesielt kvinner som legger lokk på skilsmisselfølelsen i økonomisk usikre tider.

– For en del kvinner som jobber redusert, som kanskje har satt sin karriere på vent eller valgt ikke å ha en karriere, kan en tilværelse som enslig mor bli en enorm overgang, sier Thuen.

» Nordmenn er generelt dårlige til å snakke om økonomi med partneren.

Elin Reitan, forbrukerøkonom i Nordea

Økonomi vil i tillegg ofte spille en enda større rolle hos par med solid økonomi.

– Jo større den omstillingen man må igjennom vil bli økonomisk, desto mer betydningsfull vil økonomi være som en faktor når man vurderer en skilsmisse, sier Thuen.

Internasjonal forskning viser at det er økt sjanse for skilsmisse blant par som rammes av arbeidsledighet. Er det en motsetning i dette? Ikke nødvendigvis.

Det er nemlig flest kvinner som ønsker skilsmisse. Hele to av tre samlivsbrudd er initiert av kvinner. Ifølge Thuen kommer dette av at kvinner er mer relasjonsorientert, de kjenner rett og slett mer etter hvordan de har det i forholdet.

– Menn er i større grad fornøyde hvis de har en partner. Kvinner er mer opptatt av relasjonens kvalitet, sier han.

Britisk forskning viser at arbeidsledighet hos menn øker risikoen for samlivsbrudd på grunn av økonomiske problemer. Arbeidsledighet hos kvinner fører også oftere til skilsmisse, men forklares ikke ved hjelp av økonomiske variabler. Det synes dermed at økonomisk misnøye hos kvinner veier tyngre enn fordelene ved å dele utgifter med en

mann som bidrar med lav og usikker inntekt.

Forskningen peker dermed i retning av at kvinnes økonomiske vurderinger er avgjørende for at parforholdet skal holde.

ER TOPPEN NÅDD?

De siste 10 årene har skilsmisseraten gått ned. Ifølge SSB har antall skilsmisser sunket fra 50 prosent i 2005 til rundt 45 prosent nå.

I 2015 valgte 9306 par å skille seg, 250 par færre sammenlignet med året før. Det var rundt 300

SMART Å VITE

› **Likedelingsprinsippet:** Som ektepar styres man etter likedelingsprinsippet. Alt man opparbeider seg av verdier i ekteskapet, skal deles på to ved en skilsmisse. Unntaket er om man har ektepakt med særreie.

› **Dette deles ikke:** Verdier man har opparbeidet seg før ekteskapet ble inngått, samt arv og gaver fra andre enn ektefellen, holdes utenfor en deling ved et eventuelt samlivsbrudd. Ikke bruk arv på løpende forbruk. Invester i stedet i noe varig, eller ta andre grep som sikrer verdiene.

færre separasjoner i fjor sammenlignet med 2014. I løpet av 2015 ble 22 700 par viet, og 10 500 separerte seg, ifølge ferske tall fra Statistisk sentralbyrå.

– Det har vært en jevn nedgang de siste ti årene. Det er først og fremst en positiv utvikling, og man ser tilsvarende bilde i mange andre vestlige land. Kanskje har man nådd en topp – man ser at det å skille seg ofte ikke er en så veldig god løsning, og man er mer villig til å jobbe for forholdet eller gi det en ny sjanse i dag enn for 10–15 år siden, sier samlivsterapeut Thuen.

Han sier at fokuset på skilsmisser og det faktum at vi etter hvert har fått store grupper som har skilt seg og som har vist oss at det ikke alltid er en god løsning, gjør at pendelen svinger litt i motsatt retning.

Thuen opplever at det er mange par som legger inn en ekstra innsats for å redde forholdet i usikre tider, særlig i 2008, og at det var positivt for mange par. For andre var det snakk om å forlenge tiden før et uunngåelig brudd.

Undersøkelser viser for øvrig at flesteparten av par som har vært på skilsmisens rand, men som av ulike grunner har unngått å gå fra hverandre, er lykkelig gift fem år senere.

– Så selv om man har vært langt nede og nær en skilsmisse, er det mulig å finne tilbake til hverandre igjen og få et godt fungerende forhold etterpå, sier Thuen.

Samlivsterapeut Solveig Vennesland, som har hjulpet par i rundt 40 år, er enig i at krisetider potensielt kan få par til å tenke mer over det man har.

Hun har ikke inntrykk av at de økonomisk usikre tidene vi er inne i, har hatt direkte innvirkning på skilsmisseraten.

» Kvinner er mer utsatt for de økonomiske konsekvensene av brudd enn menn.

Frøde Thuen, samlivsterapeut og professor ved Høgskolen i Bergen

Ungå deltidsfellen

Mange kvinner går i det som kalles deltidsfellen. Ved å jobbe deltid i småbarnsårene for å få familiekabalen til å gå opp, går de ikke bare glipp av inntekt, men også karrieremuligheter, lønnshopp og pensjon. I en slik situasjon er det viktig å komme til en enighet med partneren om en eller annen form for kompensasjon, slik at man kan legge av midler til pensjon på egen hånd. I den nye pensjonsreformen vil noen år som deltidsarbeidende eller ikke-yrkesaktiv få store konsekvenser for pensjonen din.

Kilde: Forbrukerøkonom Elin Reitan

Heller ikke under finanskrisen i 2008 merket hun særlig til dette.

Vennesland viser til at terskelen for å skille seg generelt er lavere nå enn for 20 år siden, men at den nedadgående trenden viser at pendelen svinger litt den andre veien.

– Gresset er ikke grønnere på den andre siden. Vi innser at det er bra det vi har, så da prøver vi å leve med det. Den holdningen tror jeg mange har begynt å ha, sier hun.

FØRE VAR-PRINSIPPET

Ifølge SSBs undersøkelser jobber 43 prosent av yrkesaktive kvinnene deltid. Dette viser at det ikke er full økonomisk likestilling mellom kvinner og menn.

Så hva gjør man da, dersom man på tross av utsiktene til en stusslig levestandard likevel velger å bryte med sin ikke-lenger-så-gode-halvdel? Heldigvis er det grep man kan ta for å komme så godt ut av situasjonen som mulig.

– Når det gjelder skilsmisse og økonomi, er det viktig å være føre var, råder forbrukerøkonom Elin Reitan i Nordea.

Det er med andre ord hensyn som må vurderes og steg som må tas før man inngår ekteskap, eventuelt underveis i ekteskapet – dette går lett i glemmeboken når man er forelsket.

– Nordmenn er generelt dårlige til å snakke om økonomi med partneren, selv om økonomiske problemer er en av hovedårsakene til samlivsbrudd, sier Reitan.

Vi lever dessverre ikke i en ideell verden – ennå. Enn så lenge får vi ta våre forholdsregler, tenke med hodet selv om forelskelsen bruser, og ta smarte økonomiske grep. Slik kan kvinner sørge for at samholdet og ikke økonomien styrer beslutningen om å bli i et parforhold eller ikke.